

ADRIAN NEDELCU

GEOGRAFIA TURISMULUI

ADRIAN NEDELCU

GEOGRAFIA TURISMULUI

Editura Universitară
București, 2011

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Ion Marin, Universitatea din București

Prof. univ. dr. Martin Olaru, Universitatea de Vest din Timișoara

Tehnoredactare computerizată și copertă: Angelica Mălăescu

Ilustrația copertei:

COPERTA 1 – *rândul de sus, de la stânga la dreapta*: detaliu fațadă Catedrala St. Vitus din Praga; păunul – pasărea națională a Indiei; Biserica Týn din Praga; Loro Parque, Puerto de la Cruz, Tenerife; *rândul de jos, de la stânga la dreapta*: Hotel Parque Santiago IV din Playa de las Americas; Sfinxul din Bucegi; peisaj din Maldive; catamaran, în largul Insulei Tenerife.

COPERTA 4 – *de la stânga la dreapta*: pădure de palmieri în Tenerife; sector de plajă din Los Cristianos, Tenerife; Playa de las Americas – structuri de primire turistice în centrul stațiunii.

Copyright © 2011

Editura Universitară

Director: Drd. Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 - 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NEDELCU, ADRIAN

Geografia turismului / Adrian Nedelcu. - București : Editura Universitară, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-606-591-260-1

911.3:338.48(100)(075.8)

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate autorului.

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27,

comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-606-591-260-1

DOI: 10.5682/9786065912601

Sumar

Introducere	9
1 Turismul și geografia turismului	11
Geografia turismului: origini și conținut	11
Principii, metode, procedee și mijloace de studiu și cercetare	17
Structura fenomenului turistic	19
2 Geneza și evoluția fenomenului turistic	30
Fazele dezvoltării turismului	30
Trăsăturile turismului contemporan	44
3 Factorii determinanți ai dezvoltării turismului	47
Factorii de mediu înconjurător	47
Factorii demografici	48
Factorii economici	51
Factorii politici	53
Factorii socio-culturali	55
Factorii psihologici	57
4 Spațiul – materia primă a turismului	60
Potențialul turistic natural	62
Potențialul turistic al reliefului	63
Potențialul turistic al climei	105
Potențialul turistic hidrografic	113
Potențialul turistic al vegetației	123
Potențialul turistic legat de faună	127
Potențialul turistic al ariilor protejate	131
Potențialul turistic antropoc	135
Atractivitatea obiectivelor turistice antropice	135
Edificii și elemente materiale cu funcție turistică	143
Edificii economice cu funcție turistică	180
Edificii cu funcție turistică propriu-zisă	187
Activități umane cu funcție turistică	190
5 Infrastructura turistică	192
Structuri de primire turistice cu funcțiuni de cazare	192
Structuri de primire turistice cu funcțiuni de alimentație	214
Căile și mijloacele de transport turistic	217
Structuri de primire turistice cu funcțiuni de agrement și cură	270
6 Tipuri și forme de turism	276
Tipuri de turism	276
Forme de turism	279
Bibliografie	282

Contents

Introduction	9
1 Travel and Tourism Geography	11
Tourism geography: origins and contains.....	11
Principles, methods, processes and means of study and research ...	17
The structure of the tourism phenomenon	19
2 Genesis and Evolution of Tourism Phenomenon	30
Phases of tourism development	30
Present-Day tourism issues.....	44
3 Determinants of Tourism Development	47
Environmental factors	47
Demographics	48
Economic factors	51
Political factors	53
Social and cultural factors	55
Psychological factors	57
4 Space - the Raw Material of Tourism	60
The natural touristic potential	62
The touristic potential of the landscape	63
The touristic potential of climate	105
The touristic potential of hydrography	113
The touristic potential of vegetation	123
Wildlife-related tourism potential	127
Tourist potential of protected areas	131
Anthropic touristic potential	135
The attractiveness of human sightseeing	135
Buildings and tourist based material elements	143
Tourism based economic buildings	180
Buildings with actual tourist function	187
Human activities based on tourism	190
5 Tourist Infrastructure	192
Tourist reception with accommodation	192
Tourist reception with functions of food	214
Ways and means of tourist transport	217
Tourist reception with functions of recreation and treatment.....	270
6 Types and Forms of Tourism	276
Types of tourism	276
Forms of tourism	279
Bibliography	282

INTRODUCERE

Între fenomenele economice și sociale caracteristice epocii contemporane se numără și dezvoltarea rapidă a turismului, considerat în prezent unul dintre sectoarele cele mai internaționalizate ale economiei mondiale. Ca activitate economico-socială, turismul a apărut și a evoluat în strânsă legătură cu dezvoltarea societății umane.

Creșterea fără precedent a industriei turismului și a călătoriilor, se poate corela cu dezvoltarea susținută a economiei mondiale și a fenomenului de urbanizare, ale căror efecte se regăsesc în creșterea veniturilor populației sau a concediilor.

Perioada de după cel de-al doilea război mondial, și mai ales după anul 1990 (odată cu liberalizarea circulației în spațiul european, apariția curselor aeriene low-cost și a trenurilor de mare viteză), cunoaște o intensificare și diversificare în proporții fără precedent a călătoriilor turistice. Astfel, oamenii au prins gustul călătoriilor turistice, care devin mai dese și pe distanțe tot mai mari, iar prognozele O.M.T., chiar și în condițiile crizei actuale, sunt optimiste, numărul turiștilor internaționali urmând să atingă 1,6 miliarde în anul 2020. Dacă se adaugă și turismul național intern, desfășurat în interiorul granițelor țărilor, aflat și el într-o creștere continuă, se poate aprecia amploarea acestui fenomen.

În ultimele patru decenii, fenomenul turistic a cunoscut și unele fluctuații, mai mari sau mai mici, generate de unele evenimente economice, naturale, politice sau sociale, precum criza energetică din anii '70, criza financiară din 2008-2010, cutremurul din Indonezia urmat de valul tsunami (25 decembrie 2004), erupțiile vulcanului islandez Evjafjallajökull cu importante consecințe asupra transporturilor aeriene (martie-aprilie 2010), cutremurul din Japonia (11 martie 2011), urmat de valul tsunami și accidentul de la centrala nucleară Fukushima, conflictele politice și militare din ex-Iugoslavia în anii '90, Irak (perioada 2003-2008), Tunisia, Egipt și Libia (ianuarie-iulie 2011), care au impus modificări regionale în dinamismul și cantitatea fluxurilor turistice, a fluxurilor de capital și de informații, dar și o reorientare a marketingului turistic.

Fenomenul globalizării a contribuit substanțial la creșterea numărului de călătorii în interes de serviciu, pentru socializare, recreere și plăcere sau din spirit de aventură și peste granițele naționale. Progresele înregistrate în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor au făcut posibilă integrarea virtuală a omenirii. Procesele de liberalizare, reglementarea piețelor și deschiderea lor spre exterior au contribuit la creșterea productivității, a standardului de viață, stimulând totodată turismul și călătoriile.

În epoca hipermobilității, la nivelul anului 2010, 13,6% din populația globului, adică 940 de milioane de locuitori din 6,9 miliarde, formează un grup distinct, și anume cel al turiștilor, ceea ce reprezintă o creștere de 37 de ori în decurs doar de 50 de ani. Călătoriile pentru agrement reprezintă doar puțin peste jumătate din totalul sosirilor turistice internaționale (51% sau 480 milioane din sosirile turistice internaționale), aproximativ 15% din numărul turiștilor internaționali au călătorit din motive profesionale sau de afaceri, iar 27% pentru alte motive (vizite la rude și prieteni, religie sau pelerinaje, tratamente medicale etc.). Pe de altă parte, transformările sistemice înregistrate în economiile emergente au creat condițiile favorabile atât pentru dezvoltarea afacerilor în plan orizontal sau vertical, cât și pentru creșterea interesului pentru petrecerea timpului liber și pentru turism în țările respective.

Nenumăratele probleme puse de această creștere fac din turism un domeniu de studiu deosebit de actual pentru majoritatea țărilor, acestea fiind interesate atât ca țări receptoare, cât și ca țări emitente.

Importanța și actualitatea studierii fenomenului turistic reiese și din multiplele funcții pe care acesta le îndeplinește în domeniul economic și social. Bunăoară, în economia Uniunii

Europene, turismul a fost recunoscut ca având un rol fundamental, el determinând un spor de producție care se regăsește ca aport la crearea produsului intern brut. Datele statistice ale Organizației Mondiale a Turismului sunt elocvente în acest sens: veniturile obținute din turismul internațional în anul 2010 au fost de 919 mld. dolari USD (693 mld. euro) față de 851 mld. dolari USD (610 mld. euro) în 2009 sau 496 mld. dolari USD în anul 2000, iar primele 15 cele mai vizitate state contribuie cu 66% din PIB-ul mondial. Deasemenea, se poate spune că turismul a devenit o mega-afacere, generând o activitate economică importantă în inter-relație cu alte industrii sau chiar sectoare ale economiei unei țări, cu cel mai semnificativ potențial pentru a genera noi locuri de muncă și cu o contribuție importantă la creșterea ratei de ocupare a forței de muncă și la scăderea șomajului.

Ca domeniu de cercetare, turismul face obiectul unor investigații foarte diferite, de la economie, medicină, sociologie, psihologie, socială, demografie, arhitectură, geografie etc., iar de aici se ajunge, în final, la analiza, cunoașterea și dezvoltarea fenomenului turistic ca un întreg, ca un sistem complex, funcțional și eficient într-un ansamblu teritorial.

Fenomenul turistic se desfășoară în mediul geografic mai mult sau mai puțin antropizat, sub influența factorilor geografici naturali, economici și sociali ai acestuia, iar geografia, ca știință a spațiului și mediului înconjurător format la suprafața terestră, își propune să contribuie prin mijloace proprii la investigarea și optimizarea acestui fenomen.

Prima parte a cursului, *Geografia turismului* este structurată pe șase capitole: Turismul și geografia turismului, Geneza și evoluția fenomenului turistic, Factorii determinanți ai dezvoltării turismului, Spațiul-materia primă a turismului, Infrastructura turistică, Tipuri și forme de turism.

Primele capitole abordează pe larg relațiile dintre *turism* - văzut ca un fenomen economic, spațial, temporal și cauzal, desfășurat în mediul înconjurător, în interacțiune cu factorii de mediu și societate, și *geografia turismului*, structura fenomenului turistic, conceptele de bază ale acestuia (turism, turist, resursele turistice, infrastructura turistică, potențialul turistic, fluxul turistic, produsul turistic, piața turistică), obiectul și metodologia de studiu și cercetare, geneza și evoluția fenomenului turistic.

În capitolul 3 sunt prezentați pe larg factorii determinanți ai dezvoltării turismului, iar în capitolul următor este analizată în detaliu «materia primă» pentru turism, clasificarea și evaluarea resurselor turistice, respectiv înțelegerea rolului potențialului turistic natural și antropic ca «oferta turistică» a unui teritoriu (continent, regiune, țară, unitate teritorială de dimensiuni variabile, sit turistic).

Structurile de primire turistice (cu funcțiuni de cazare, restaurație, transport turistic, agrement sau cură) alături de tipurile și formele de turism sunt și ele prezentate pe larg din perspectiva geografică, dar și economică, rod al unei intense documentări bibliografice.

Lucrarea se adresează deopotrivă studenților și elevilor din învățământul universitar, liceal, geografic și economic, de turism și servicii, masteranzilor în domeniul turistic, cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, dar și managerilor și specialiștilor din turism, precum și marelui public dornic să cunoască fenomenul turistic în ansamblul său.

Apariția în cele mai bune condiții posibile a acestui volum a depins într-o măsură decisivă de spiritul de cooperare și de competența colectivului de la Editura Universitară.

Mulțumim anticipat tuturor celor ce vor avea disponibilitatea de a se apleca asupra lucrării de față și de a transmite observațiile și sugestiile lor.

Ploiești/Prahova, iulie 2011

AUTORUL